

სავალდებულო ავტოდაზღვევის დადებითი და უარყოფითი მხარეები

ნანა ბენიძე

ანსუ ასოც.პროფესორი

ჯამბულ ბინაძე

ანსუ ასოც.პროფესორი

რეზიუმე

ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელებისათვის 2019 წლის 1 ივლისიდან სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა შემოდის. კანონპროექტი ადგენს წლიური სადაზღვევო პრემიის მინიმალურ და მაქსიმალურ ოდენობებს, ავტოსატრანსპორტო საშუალებების კატეგორიების მიხედვით, რომელიც არის წლიური და განისაზღვრება ავტოსატრანსპორტო საშუალების კატეგორიების მიხედვით. დადებით მხარედ შეიძლება ჩავთვალოთ: 1. ეს პროექტი, მოქალაქეებში განავითარებს დაზღვევის კულტურას. მოსახლეობა დაინყებს სადაზღვევო პროდუქტების როლის უკეთ აღქმას. 2. სადაზღვევო შემთხვევის დადგომისას კანონი ყოველთვის იცავს დაზარალებულს. 3. ხელს შეუწყობს, დაზღვევის, როგორც ალტერნატიული ფინანსური ინსტრუმენტების მქონე ინსტიტუციის განვითარებას. დასახვევია: 1. პირველ ყოვლისა, სწორი შუალედი მოიძებნოს ანაზღაურების ლიმიტსა და დაზღვევის ღირებულებას შორის. 2. საჭიროა, შეიქმნას მარტივი ციფრული პროდუქტი, რომელიც გაზრდის მოქნილობას. 3. დამზღვევს სამართლიანი კონკურენციის პირობებში უნდა ჰქონდეს საშუალება, აირჩიოს მისთვის სასურველი კომპანია. 4. ამ პროგრამაში მონაწილე კომპანიებს უნდა ჰქონდეს თანაბარი შესაძლებლობა, რათა ყველამ შეძლოს, რომ მომხმარებელთა ინტერესი დაიმსახუროს. ვფიქრობ, ასეთი მიდგომა უფრო მარტივია, ღიაა და ნაკლებ დანახარჯებსაც საჭიროებს, რაც საბოლოოდ ისევ მოსახლეობისთვისაა კარგი.

საკვანძო სიტყვები: სავალდებულო ავტოდაზღვევა, კანონპ-

როექტი, შენეტანები, ჯარიმა, ანაზღაურების ლიმიტი, დაზღვევის ღირებულება.

შესავალი

საქართველოში, თითქმის ყველა სადაზღვევო კომპანია სთავაზობს მძღოლებს ავტოდაზღვევის პაკეტს. ეს პაკეტი საშუალებას აძლევს ავტომფლობელებს თავიდან აიცილოს ავტოტრანსპორტის დაზიანების/განადგურების შედეგად წარმოქმნილი ფინანსური დანახარჯები. აგრეთვე, სადაზღვევო კომპანია მომხმარებელს სთავაზობს ავტომფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევას. რომელიც გულისხმობს სადაზღვევო შემთხვევის დროს მესამე პირზე მიყენებული ზარალის ანაზღაურებას.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს 2017 წლის მონაცემებით, სულ დარეგისტრირებულია 806 323 ავტომანქანა, დაზღვევას ექვემდებარება დაახლოებით 300 000, სულ დაზღვეულია 36 4201¹ საქართველოში 2018 წელს მოხდა 6,452 ავტოსაგზაო შემთხვევა, რასაც 459 ადამიანი ემსხვერპლა, ხოლო 9,047 დაშავდა. ამ სტატისტიკას ორგანიზაცია „საქართველოს ალიანსი უსაფრთხო გზებისთვის“ შინაგან საქმეთა სამინისტროს მონაცემებზე დაყრდნობით ავრცელებს. 2017 წელთან შედარებით 2018 წელს ავტოავარიების რაოდენობა 6%-ით, დაშავებულთა რაოდენობა 7%-ით გაიზარდა, ხოლო დაღუპულთა რაოდენობა, პირიქით - 11%-ით შემცირდა. ორგანიზაციის ინფორმაციით, 2018 წელს დაიღუპა 21 მოზარდი (16 წლამდე), მათ შორის 8 ქვეითი, ხოლო დაშავდა 1012 მოზარდი, მათ შორის 343 ქვეითი.² ამ მონაცემებზე დაყრდნობით აუცილებელია ქმედითი ღონისძიებების გატარება. როგორც ცნობილია, საქართველოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელებისათვის 2019 წლის 1 ივლისიდან სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა შემოდის. კანონპროექტი ავტოსა-

1 ავტოპარკი 2017. შინაგან საქმეთა სამინისტრო, საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტი.

2 TV.imedi.24.01.2019

ნტრანსპორტო საშუალებების კატეგორიების მიხედვით ადგენს წლიური სადაზღვევო პრემიის მინიმალურ და მაქსიმალურ ოდენობას.

ძირითადი ტექსტი

დაზღვევის სახელმწიფო დეპარტამენტის მონაცემებით¹ 2018 წლის 20 ნოემბრის მდგომარეობით, მსუბუქი ავტომობილების რაოდენობა სულ 992 000 შეადგენს და ახალი კანონპროექტით, მსუბუქ ავტომობილებს წლიურად 100-150 ლარად შეეძლება ავტოპასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის შეძენა. ამის გათვალისწინებით, წელიწადში მხოლოდ მსუბუქი ავტომობილებიდან სადაზღვევო ინდუსტრიაში მინიმუმ 99.2 მილიონი ლარი შევა.

მისივე განმარტებით, კანონპროექტი ადგენს წლიური სადაზღვევო პრემიის მინიმალურ და მაქსიმალურ ოდენობებს ავტოსატრანსპორტო საშუალებების კატეგორიების მიხედვით, რომელიც არის წლიური და განისაზღვრება ავტოსასატრანსპორტო საშუალების კატეგორიების მიხედვით. კერძოდ, მოტოციკლისათვის, რომლის ძრავის მუშა მოცულობა 50სმ3-ზე მეტია-75.00 -110.00 ლარი; მსუბუქი ავტომობილისათვის, რომლის ნებადართული მაქსიმალური მასა 3500 კგ-ს, ხოლო დასასხდომი ადგილების (გარდა მძღოლის ადგილისა) რაოდენობა 8-ს არ აღემატება-100.00-150.00 ლარი; ავტობუსისათვის, რომლის დასასხდომი ადგილების (გარდა მძღოლის ადგილისა) რაოდენობა 8-ს აღემატება-160.00-240.00 ლარი; სატვირთო ავტომობილისათვის, რომლის ნებადართული მაქსიმალური მასა 3500 კგ-ს აღემატება-10.00-310.00 ლარი. მისაბმელისათვის -50.00-75.00 ლარი. სასოფლო-სამეურნეო მანქანისათვის, სპეციალიზებული თვითმავალი მანქანისათვის - 60.00 - 90.00 ლარი.

კანონპროექტით გათვალისწინებულია სანქციის ოდენობა. კერძოდ, პროექტით კონკრეტდება, რომ სამოქალაქო პასუხის-

¹ <http://insurance.gov.ge/Home.aspx>

² სადაზღვევო ასოციაციის გამგეობის თავჯდომარე დევი ხეჩინაშვილი: TV.imedi.2019

მგებლობის სავალდებულო დაზღვევის გარეშე გადაადგილები-
სას 100 ლარით დაჯარიმდება მოტოციკლის (რომლის ძრავას
მუშა-მოცულობა 50 სმ3-ზე მეტია), მსუბუქი ავტომობილის
(რომლის ნებადართული მაქსიმალური მასა არ აღემატება 3500
კგ-ს და დასაჯდომი ადგილების რაოდენობა 8-ს არ აღემატე-
ბა), სასოფლო-სამეურნეო და სპეციალიზებული თვითმავალი
მანქანის ან მისაბმელიანი სატრანსპორტო საშუალების მძლო-
ლი. ავტობუსის (რომლის დასასხდომი ადგილების რაოდენობა
8-ს აღემატება) ან სატვირთო ავტოსატრანსპორტო საშუალების
(რომლის ნებადართული მაქსიმალური მასა აღემატება 3500
კგ-ს) მძღოლის მიერ სამართალდარევა კი, 200 ლარიან ჯარიმას
გამოიწვევს. ამასთან, მძღოლს ჯარიმასთან ერთად, სავალდე-
ბულო დაზღვევის შესაძენად 72 საათიანი ვადა მიეცემა და თუ
ამ ვადაში მძღოლის სამოქალაქო პასუხისმგებლობა კვლავ და-
უზღვეველი იქნება, ის მეორედ დაჯარიმდება. ავტომფლობე-
ლის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევის სერვისი საქა-
რთველოში დღესაც არსებობს. თუ გადავხედავთ სტატისტიკას,
ქვეყანაში დარეგისტრირებული 950000 ავტომფლობელიდან
სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევით ამჟამად მხოლოდ
38 674 ავტომანქანის მესაკუთრე სარგებლობს. როგორც ხეჩი-
ნაშვილი განმარტავს, ცვლილებების შედეგად შეიქმნება ახალი
სადაზღვეო პროდუქტი და სწორედ მისი მიწოდება მოხდება
მომხმარებლებისთვის. ასევე იქნება სისტემა, რომელიც რაც შე-
იძლება მეტი ადამიანის სწრაფად დაზღვევას უზრუნველყოფს.
„ამის უკან სულ სხვა იდეა დევს, აბსოლუტურად გამიჯნულია
კერძო პროდუქტებისგან და ის ყველა განვითარებულ ქვეყანაში
მოქმედებს. ეს არამართო კომპლექსურია, არამედ სოციალურია.
ეს უყურებს იმას, რომ ქვეყანაში ავტოსაგზაო შემთხვევის შედე-
გად დაზარალებული არავინ დარჩეს. ნასვამმა რომ დაარტყას,
მაინც იხდის, მაინც ანაზღაურებს. რისკები აქვს გაზრდილი. ეს
დაზღვევა ფარავს დაუზღვეველ მანქანებს, დაუდგენელ მანქა-
ნებს, ფარავს ბრალეულობის და ა.შ.“ — აღნიშნავს ხეჩინაშვილი.¹

¹ სადაზღვეო ასოციაციის გამგეობის თავჯდომარე დევი ხეჩინაშვი-
ლი: TV.imedi.2019

დასკვნა

ნამდვილად, აღნიშნული პროექტი მნიშვნელოვანია და ამ მიმართულებით მიმდინარეობს აქტიური განხილვა. თუმცა, ვფიქრობ აუცილებელია ეს კანონპროექტი იყოს გამჭვირვალე და არა ცალმხრივად მიღებული დოკუმენტი, რაც მხოლოდ საზიანო იქნება როგორც მზღვეველიებისათვის ასევე დამზღვევებისათვის. უდაოა, ამ პაკეტს მომავალში უდიდესი ეფექტი იქნება, როგორც, სადაზღვევო ბიზნესისათვის, ასევე ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისათვის. პირველ რიგში განვიხილოთ თუ რა შესაძლო სარგებელს მოიტანს ეს კანონპროექტი?

1. ავტომფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევა, ვფიქრობ მოქალაქეებში განავითარებს დაზღვევის კულტურას, რაც საქართველოში თითქმის არ არის. მოსახლეობა დაინყებს სადაზღვევო პროდუქტების როლის უკეთ აღქმას. ადამიანები მოსალოდნელი საბრთხეებს დაზღვევით გაუმკლავდებიან.

2. ამ პროექტის დადებითი მხარე ისაა, რომ სადაზღვევო შემთხვევის დადგომისას კანონი ყოველთვის იცავს დაზარალებულს. ნებაყოფლობით დაზღვევაში მნიშვნელობა აქვს ბრალეულობას.

3. როგორც მოგეხსენებათ, მთელი ქვეყნის ეკონომიკის ძირითად მამოძრავებელ ძალად გადაიქცა საბანკო სისტემა. ამ საკითხის გამოსწორების ერთ-ერთი გზა არის დაზღვევის, როგორც, ალტერნატიული ფინანსური ინსტრუმენტების მქონე ინსტიტუციის განვითარება.¹

4. სადაზღვევო ინდუსტრიას და მასთან ერთად კაპიტალის ბაზარს სჭირდება დახმარება, რომ იყოს ძლიერი კონკურენცია საფინანსო ინსტიტუტებს შორის, რათა არსებობდეს კაპიტალის არა ერთი, არამედ რამდენიმე მძლავრი წყარო, რომ უთანასწორობა იქნას დაძლეული. ვფიქრობ, დაზღვევის ამ კუთხით განვითარება ამის ერთ-ერთი წინაპირობა იქნება.

უდაოდ, ეს კანონპროექტი მნიშვნელოვანია, როგორც სადაზღვევო ბიზნესისათვის ასევე ქვეყნის ეკონომიკისათვის, თუმცა დასახვედია. კერძოდ:

1. პირველ ყოვლისა, აუცილებელია სწორი შუალედი მოი-

ძებნოს ანაზღაურების ლიმიტსა და დაზღვევის ღირებულებას შორის, რათა გათვალისწინებული იქნას, როგორც დღევანდელი რეალობა, ასევე რისკის შეფასების სტანდარტები.

2. საჭიროა ადმინისტრირების დანახარჯების შემცირება, რაც მიიღწევა თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით, შეიქმნას მარტივი ციფრული პროდუქტი, რომელიც გაზრდის მოქნილობას.

3. დაზღვევის სამართლიანი კონკურენციის პირობებში უნდა ჰქონდეს საშუალება, აირჩიოს მისთვის სასურველი კომპანია ან/და შესაბამისი ვადის გასვლის შემდეგ, სურვილის შემთხვევაში, სხვა მზღვეველზე გააკეთოს არჩევანი.

4. ამ პროგრამაში მონაწილე კომპანიებს უნდა ჰქონდეს თანაბარი შესაძლებლობა, რათა ყველამ შეძლოს, რომ მომხმარებელთა ინტერესი დაიმსახუროს. ვფიქრობ, ასეთი მიდგომა უფრო მარტივია, ღიაა და ნაკლებ დანახარჯებსაც საჭიროებს, რაც საბოლოოდ ისევ მოსახლეობისთვისაა კარგი. მსოფლიოს მასშტაბით მესამე პირის პასუხისმგებლობის ნაწილში უამრავი გამოცდილებაა დაგროვილი, ამიტომ შეგვიძლია, ავირჩიოთ სწორი მოდელი და დავუმატოთ თანამედროვე ტექნოლოგიები.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ავტოპარკი 2017. შინაგან საქმეთა სამინისტრო, საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტი.
2. TV.imedi.24.01.2019
3. <http://insurance.gov.ge/Home.aspx>
4. დ.ხეჩინაშვილი: TV.imedi.07.02.2019წ;
5. access_time 2019-02-14.

USED LITERATURE :

1. A car park 2017. Ministry of Internal Affairs, News Analytical Department
2. TV.imedi.24.01.2019
3. <http://insurance.gov.ge/Home.aspx>
4. D.xechinashvili: TV.imrdi.07.02.2019w;
5. access_time 2019-02-14

THE POSITIVE AND NEGATIVE SIDES OF MANDATORY AUTO INSURANCE

Nana Benidze – ATSU Associated Professor
Jambul Bitsadze – ATSU Associated Professor

RESUME

From 1 July 2019 the civil responsibility insurance is going to be mandatory for the owners of the vehicles. The Draft law determines the minimum and maximum amount of insurance premium, vehicles with categories, which is yearly and is determined according to the categories of vehicles. For the positive side we can consider: 1. This project will develop insurance culture in citizens. Population will start to perceive the insurance product better. 2. The positive side of this project is that when the accident will be the law will always protect the victim 3. It will promote insurance as the alternative financial instrument to develop. It is necessary to improve: 1. First of all to be searched the right interval between the refund limit and insurance amount 2. It is necessary to create a digital simple product which will increase flexibility 3. The insurer should have opportunity to choose for him advisable company in the fair concurrence conditions 4. The companies taking part in this program should have the equal opportunity to be able to earn the interest of customers. I think such attitude is more easy, open and will need less expenses which is good finally for the population.

Key words: Mandatory Auto insurance, draft law, inputs, fine, payment limit, Insurance cost.